

ДО
Д-Р СТОЙЧО КАЦАРОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
пл. "Света Неделя" № 5
гр. София 1000

*Относно: Проблеми при освидетелстване на граждани от Териториална експертна
лекарска комисия (ТЕЛК)*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КАЦАРОВ,

В институцията на омбудсмана постъпват множество жалби от граждани и организации на хора с увреждания, във връзка с редица трудности и затруднения, които срещат при осигуряване на поисканите от ТЕЛК изследвания и консултации и явяването пред комисиите. Става въпрос за тази категория граждани, при които заболяването е напълно изяснено и необратимо, но въпреки това се налага периодично да бъде преосвидетелстван от ТЕЛК.

Като омбудсман, бих искала да отбележа, че един от сериозните проблеми, на който до момента не е намерено решение, е определянето от ТЕЛК на срок на инвалидността, който не е пожизнен, при граждани с дефинитивни състояния без възможност за пълно или частично възстановяване.

Причина за това най-често е изискването на чл. 69, ал. 1 от Наредбата за медицинската експертиза, съгласно който при множествени увреждания, някои от които не са дефинитивни, срокът на инвалидността се определя за срок от една до три години.

В тази връзка, бих искала да уточня, че в голяма част от случаите съпътстващите увреждания, които налагат периодичното преосвидетелстване на тези граждани, нямат решаващо значение при определянето на общия процент трайно намалена работоспособност/вида и степента на увреждане, а нерядко изобщо не участват при оценката. При преосвидетелстване на тази граждани от ТЕЛК изискват те да представят документи, доказващи и дефинитивното увреждане. Също така, бих искала да обърна внимание, че честото преосвидетелстване на тези граждани, освен затруднения и финансови разходи за тях, допълнително натоварва органите на медицинската експертиза.

Друг сериозен проблем са затрудненията, пред които са изправени хората с увреждания при подаване на документи за ТЕЛК - както на заявление-декларация за преосвидетелстване, така и на медицинските документи, необходими за експертизата. Становището на омбудсмана е, че в условията на пандемия от съществена важност е наличието на работеща Електронната система "Медицинска експертиза", чрез която хората с увреждания, които разполагат с техническа възможност, да могат да изпращане по електронен път документите си, както и за осигуряване достъпа на органите на медицинската експертиза и контролните органи до цялата медицинска информация, имаща отношение към експертизата.

Като омбудсман съм силно обезпокоена от посочената от граждани невъзможност да осигурят поисканите им от ТЕЛК изследвания и консултации в краткия срок от получаване на писмото от ТЕЛК до определената дата за експертизата. Хората споделят, че изисканите от ТЕЛК документи са много и е практически невъзможно да бъдат проведени за времето до експертизата. Проблемите са както при получаване на необходимите за провеждането им медицински направления като здравноосигурени лица, така и за тяхното своевременно извършване. В много жалби и сигнали гражданите посочват, че се е налагало сами да заплатят за изследвания и консултации, за да успеят да ги представят в ТЕЛК в определения за това срок. Обезпокоително е също, че в немалко случаи от ТЕЛК изискват изследвания и консултации, без да е прегледана цялата представената медицинска документация, в която те са налични или се съдържат в епикризи за проведено в последните 12 месеца болнично лечение и не се налага повторното им извършване.

В особено неравностойно положение са поставени неподвижните и трудноподвижни граждани, предвид необходимостта да посетят съответната регионална картотека на медицинските експертизи за подаване на документите, лечебните заведения за провеждане на назначените от ТЕЛК изследвания и консултации, както и ТЕЛК - за провеждане на експертизата. За съжаление, провеждането на голяма част от изследванията, особено високоспециализираните в дома на тези граждани е невъзможно, а специалистите отказват да ги посетят за провеждане на необходимите за експертизата консултации.

Други сериозни проблеми, които хората със затруднения в придвижването срещат, са при посещенията им в РЗИ и ТЕЛК, в това число: недостатъчно инвалидни места за паркиране, затруднен достъп до кабинетите, неудобни чакални, опашки от чакащи за ТЕЛК лица и техни придружители, повикани по едно и също време и др. Хората с увреждания са поставени в неравностойно положение и споделят, че се чувстват обидени и огорчени от отношението на администрацията, лекарите от ТЕЛК и държавата към тях.

Във връзка с изложеното по-горе, със загриженост за правата на хората с увреждания и на основание предоставените ми от закона правомощия, се обръщам към Вас със следните препоръки:

1. Регламентиране определянето на пожизнен срок на трайно намалената работоспособност/вида и степента на увреждане за всички случаи, когато водещото увреждане е дефинитивно.
2. Ускоряване на въвеждането на информационната система „Медицинска експертиза“, разширяване на нейната функционалност и създаване на възможност за подаване на всички документи за ТЕЛК по електронен път.
3. Засилване на контрола върху дейността на органите на медицинската експертиза, недопускане на случаи на механично назначаване на допълнителни изследвания и консултации, които не са необходими за експертизата и/или са налични във вече представените медицински документи.
4. Осигуряване навременното провеждане от здравноосигурените лица на необходимите за експертизата изследвания и консултации и заплащането им от НЗОК.
5. Да бъдат извършени проверки на всички РКМЕ и ТЕЛК в страната относно осигуряването на достъпна среда, пред и в сградите, за явяващите се за

освидетелстване и преосвидетелстване хора с увреждания, както и относно организацията на работа на комисиите.

Вярвам, че поставените проблеми ще бъдат задълбочено разгледани, ще бъде проявено разбиране и съпричастност и ще бъде намерено решение, с което да се гарантират правата и достойнството на гражданите при медицинската им експертиза, като им бъде оказана подкрепата, от която се нуждаят

В заключение, бих искала отново да припомня нееднократно заявяваната позиция на омбудсмана за необходимостта от гарантиране на справедливо оценяване, в т. ч. на хората с множествени увреждания и отправената в тази връзка препоръка за обсъждане на промени в Методика за прилагане на отправните точки за оценка на трайно намалената работоспособност (вида и степента на увреждане) в промени, които да позволят при определяне на общата оценка да се взима предвид оценките за всички съпътстващи увреждания, независимо от тяхната тежест.

На основание чл. 28 от Закона за омбудсмана, очаквам да ме информирате в разумен срок за Вашето становище и предприетите действия.

С уважение,

**ДОЦ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**